

УДК 94(44)"1789/1799":930.85

Сигида Г. А.¹, Горобець М. С.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-212 НУ «Запорізька політехніка»

ВЕЛИКА ФРАНЦУЗЬКА РЕВОЛЮЦІЯ: ЗНИЩЕННЯ ТРАДИЦІЙ ЧИ ТВОРЕННЯ НОВОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ?

Культура в епоху революції – сюжет дуже складний та неоднозначний, бо не зрозуміло, що розуміти під культурою. Як відомо, визначень культури сотні, і частина людей розуміють під культурою чи не все матеріальне життя, що оточує людину. Якщо розглядати культуру так, то, безперечно, революція змінила цю культуру кардинально. Починається нова епоха, з'являється концепція «людини оновленої».

З'являються нові концепції виховання, нові звички та звичаї у повсякденному житті. Наприклад, скасовується звернення на «ви», люди починають звертатися один до одного на «ти», скасовуються звернення «месьє» та «мадам». Змінюються імена, тобто люди відмовляються від старих імен. Починають приймати імена діячів античності, республіканців. Йдуть величезні кампанії перейменувань, змінюється безліч топонімів. Таких змін є незліченна кількість.

Якщо розуміти культуру у вужчому сенсі – наука і мистецтво, то ця культура не тільки розрив, а й продовження того, що було у XVIII столітті. Взагалі, якщо подивитися на другу половину століття, вік Просвітництва, вік

Франції, то не може не викликати подиву та концентрація діячів культури, яка була у Франції на той час: поетів, письменників, художників, математиків, астрономів, хіміків. Всі вони жили приблизно одночасно, і значна частина їх, звісно, житиме і під час революції. Декілька імен наведемо для прикладу. Маркіз де Кондорсе, Жозеф-Луї Лагранж, Гаспар Монж Антуан Лавуазьє. Ці люди входять у революцію і починають брати участь у ній дуже активно. І в принципі вчені, які працювали в роки революції – вони працювали на революцію, на республіку, на перемогу.

Одночасно в роки революції було зроблено дуже багато для того, щоб зберегти культурні цінності, які були створені при старому порядку. Створюється Національний архів, Лувр стає музеєм, і цією лінією можна йти нескінченно довго. Була, звісно, інша лінія, орієнтована на максимально повний розрив із минулим. Це виховні проекти зі створення «людини оновленої». 14 серпня 1792 року приймається декрет, спрямований на боротьбу, як тоді говорили, з феодалізмом, із спогадами про стару королівську владу. І наслідком цього декрету стало знищення величезної кількості творів мистецтва: знищувалися бібліотеки, знищувалися картини, знищувалися скульптури, в тому числі й античні. Книги, які були конфісковані, зберігалися у кошмарних умовах.

Було кілька доповідей у Національному конвенті, публікувалися відомості про те, що відбувалося. І всі ці відомості, звичайно, шокували суспільство. Але водночас, звісно, оплакувалися ті культурні цінності, які Франція втратила. І щоб якось це компенсувати, вже наприкінці революції, за Термідора, за Директорії, намагаються підійти до культурної політики більш зважено, намагаються закласти основи на майбутнє.

Отже, приклади революційних подій, не лише у Франції, але й пізніше у Російській імперії та й у сучасній Україні, демонструють велике бажання повного розриву із старим світом, минулими ідеями, героями, традиціями. Але життя вимагає більш поміркованого раціонального та виваженого підходу до розпорядження культурними цінностями попередніх поколінь.